

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Maria Iruretagoiena Olano

*Getaria,
Gipuzkoa
(1928)*

Aurkibidea

Biografia

Ermuan jaio zen, hiru anai-arrebaren artean gazteena. Aita getariarra zen, ogibidez arotza; ama, aldiz, Zaldibiakoa zen, jostuna. Txikia zela Asuara joan ziren bizitzera, baina gerra hasi zenean Gernikara joan, eta bete-betean harrapatu zituen bonbardaketak. Ama eta hiru seme-alabak Bordelera joan ziren itsasontzian ihesi, eta handik Bartzelonara. Gerra amaitu zenean, Euskal Herrira itzuli ziren eta orduan jakin zuten aita fusilatu egin zirela. Itzulitakoan, familiak sakabanatu egin behar izan zuen, eta Maria Getariako senide batzuen etxean gelditu zen. Ordutik Getarian bizi, ezkondu eta lan egin izan du.

Zintak

GET-024

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-08-12
- **Iraupena:** 46 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

GET-025

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-08-12
- **Iraupena:** 83 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Gurasoen jatorria eta bizimodua

- **Erref:** GET-024/002
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:01:27. **Bukatu:** 00:03:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Ama Zaldibiakoa zuen eta aita Getariakoa. Gurasoak nola ezagutu zuten elkar azaltzen du. Aita arotza zen eta ama jostuna. Gurasoak lanetik irten bitartean, haurtzaindegi antzeko batean egoten ziren 20 bat umeko taldean.

2. Asuatik josteko makina hartuta, Gernikara ihesi

- **Erref:** GET-024/004
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:03:29. **Bukatu:** 00:04:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Gurasoek lana etxean eta etxetik kanpo egiten zuten. Ama jostuna zen; eta gerran, Asuatik Gernikara ihesi egin behar izan zutenean, josteko makinaren zati bat hartu zuen berekin, hura baitzen bere bizibidea.

3. Gernikako bonbardaketan bizitakoa

- **Erref:** GET-024/007
- **Iraupena:** 0:03:13. **Hasi:** 00:05:48. **Bukatu:** 00:09:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gernikan kalean bizi zen jendea, ahal zuten moduan babestuta. Gernikako bonbardaketa gogoan du. Gernikan, janaria kamioi batean ekartzen zieten. Bonbardaketak iraun bitartean, alarma-soinua zegoen. Bonbardaketa aurreko giroa nolakoa zen azaltzen du. Aita preso hartu zuten Gernikan.

4. Gernikatik ihesi, Bordelera itsasontziz

- **Erref:** GET-024/009
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:10:15. **Bukatu:** 00:12:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Ontzi-motak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Gernikatik ihesi, Bordelera joan ziren itsasontziz. Itsasontzian kandlekin berotutako ogitarteko txikiak jaten zituzten. Denak emakumeak eta umeak ziren itsasontzian. Bidaian 8 egun eman zituzten.

5. Bordele eta Bartzelonako bizimodua

- **Erref:** GET-024/010
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:12:01. **Bukatu:** 00:13:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

Bordelen 6 hilabete egon ziren komentu batean. Jaten ematen zieten egunean bitan. Han egon ziren bitartean, leku berezian ematen zieten jaten. Handik Bartzelonara joan ziren, eta amak kartzelara eraman zuten hiru egun, alabari Miren izenaz deitu ziolako.

6. Bartzelonan bizirauten

- **Erref:** GET-024/012
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:13:56. **Bukatu:** 00:15:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

Bordeletik Bartzelonara joan ziren, eta 13 hilabete egon ziren han. Han jakin zuten aita Gernikan fusilatu zutela. Beraiek komentu batean egoten ziren, eta jaten ematen zieten. Ume txikiak Bartzelonako familietan hartu zituzten, eta hala hartu zuten Maria ere. Gainerako senideak nola-hala moldatu ziren bizirauteko. Komentuetan ematen zieten janariari buruz hitz egiten du.

7. Bartzelonako familiaren etxean gustura

- **Erref:** GET-024/013
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:15:49. **Bukatu:** 00:17:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Bartzelonan egon zen bitartean, familia baten etxean hartu zuten. Han oso ondo egon zen, ondo zaindu zuten bai bera, bai eta bere senideak ere. Familia hartakoekin erdaraz hitz egiten zuen eta aldatu egin zioten izena: Miren izatetik, Maria izatera pasa zen. Ama kartzelan egona zen Miren izena esateagatik gerra garaian.

8. Gerra amaitutakoan, Euskal Herrira itzuli eta senideak sakabanatu

- **Erref:** GET-024/014
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:17:25. **Bukatu:** 00:19:14

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera

Laburpena:

Bartzelonan zeudela bukatu zen gerra, eta zeukaten dirua baliorik gabe geratu zen; ezer gabe geratu ziren. Donostiara trenez itzuli ziren eta senideak sakabanatu egin zituzten. Gerora, Bartzelonako familiarekin harremana mantendu zuten, baina azkenean galdu egin zen.

9. Akerregi Txikin bizi zenekoa

- **Erref:** GET-024/016
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:19:33. **Bukatu:** 00:20:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Akerregi Txikin egon zen, lehengusu txikien etxean. Han baserriko lanak egiten zituen eta esnea banatzera joaten zen herrira. Esnea banatzeko neurriak nola kalkulatzeko ziren azaltzen du.

10. Senideak nola-hala aurrera ateratakoak

- **Erref:** GET-024/018
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:21:10. **Bukatu:** 00:22:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Gerra amaitutakoan, ama Donostian egon zen neskame; anai-arrebak nola moldatu ziren azaltzen du.

11. Komunioa eta orduko soinekora

- **Erref:** GET-024/020
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:24:44. **Bukatu:** 00:25:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

<p>Komunioa Zaldibian egin zuen hamar urte zituela. Komunio bakarra egin zuen berak, eta orduko soinekora nolakoa zen gogoan du.</p>

12. Lehengo janzkera eta josten ikasteko gogoa

- **Erref:** GET-024/021
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:25:35. **Bukatu:** 00:28:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Lehen nola janzten ziren azaltzen du. Arropa aprobetxatzeko, tela zatiak eransten zizkieten arropen txikiegi geratzen zitzaizkienean. Ama jostuna zutenez, arropa polita josten zien. Mariak nahi izan zuen josten ikasi, baina baserriko lanak ez zion denbora askorik uzten hartarako.

13. Mutil-lagunarekin egiten zituen planak

- **Erref:** GET-024/023
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:28:25. **Bukatu:** 00:30:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Kultura » Zinema
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:

19 urte zituela hasi zen mutil-lagunarekin. Hark Zumaia inguruko harrobi batean egiten zuen lan, eta bien ordutegiak errespetatuz tarteak topatzen zituzten elkar ikusteko. Igandetan jartzen zuten hitzordua elkarrekin egoteko; plan ugari antolatzen zituzten: besteak beste, zinera joatea, bizikletan ibiltzea...

14. Eskolako oroitzapenak

- **Erref:** GET-024/026
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:31:37. **Bukatu:** 00:33:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak

Laburpena:

<p>Eskolan abestiak ikasten zituzten; arbelean idatzitakoa kopiazen zuten koadernoan, eta ortografia begiratzen zieten. Eskolako eraikuntza non zegoen azaltzen du. Eskolan erdaraz egiten zuten, maistra erdalduna baitzen eta zigorrek jartzen zizkieten euskaraz hitz egiten zutenean.</p>

15. Umetako jolasak

- **Erref:** GET-024/028
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:33:46. **Bukatu:** 00:36:11

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetan zer jolasetan aritzen ziren kontatzen du: sokasaltoan, sakaponetan, potorro-potorron... Neskak eta mutilak batera ibiltzen ziren jolasean. Eskolako urteetan jolasten ziren.

16. Baserriko lanak eta otorduak

- **Erref:** GET-024/030
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:36:41. **Bukatu:** 00:37:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Baserrian denetik egin behar izaten zuen: soroan, garbiketan, sukaldean... Ganaduarekin gizonak ibiltzen ziren. Ze abere zituzten. Lehen zer jaten zuten azaltzen du.</p>

17. Gerran gosea bai, baina gerraostean ez

- **Erref:** GET-024/032
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:37:56. **Bukatu:** 00:38:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:

Goserik ez zuten pasa gerraostean; bai, ordea, gerra denboran. Gerra garaian nola moldatzen ziren jateko azaltzen du.

18. Arropa garbitzeko moduak

- **Erref:** GET-024/033
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:38:51. **Bukatu:** 00:40:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Arropa garbitzeko, erre kara joaten ziren zinka buruan zutela. Errekan Txinbo

eta Lagarto xaboiak erabiltzen zituzten. Sutako hautsarekin lixiba egiten zuten.

19. Koltxoien materiala eta banaketa

- **Erref:** GET-024/035
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:41:00. **Bukatu:** 00:42:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Koltxoia urtean behin astintzen zituzten. Artilea zuten koltxoiek barruan; baina lehenagoko garaietan artoen hostoa izaten zuten. Koltxoien banaketa nola egiten zuten azaltzen du.

20. Sukaldean aritzen Zestoa ikasitakoa

- **Erref:** GET-024/037
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:42:46. **Bukatu:** 00:43:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

18 urterekin sukaldean ibiltzen ikasi zuen Zestoa. Ahizparen bitartez lortu zuen han ikastea.

21. Asuatik Gernikara babes bila eta bonbardaketak harrapatu

- **Erref:** GET-025/003
- **Iraupena:** 0:04:01. **Hasi:** 00:03:08. **Bukatu:** 00:07:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Asuan bizi zireneko bizimodua kontatzen du: aita arotza zen; ama jostuna zen eta batzuetan taberna batean egiten zuen lan. Beraiek umeak ziren eta jolasean aritzen ziren. Gerra hasi zenean, jendea ihesi joan zen Gernikara, han babesa bilatzeko asmoz. Bonbardaketa izan zen orduan eta ahal ziren moduan babestu ziren.

22. "Arriba España" ez esateagatik fusilatutakoak

- **Erref:** GET-025/005
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:07:17. **Bukatu:** 00:08:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Gernikan, emakume batek "arriba España" esan nahi ez izateagatik, lau seme-alabekin batera fusilatu zuten.

23. Gernikatik Bordelera itsasontzian ihesi

- **Erref:** GET-025/006
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:08:30. **Bukatu:** 00:11:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Gernikatik Bordelera itsasontziz joan ziren. Bilbon ontziratu ziren eta pare bat egun eman zituzten itsasontzia kargatzen. Bordelen sei hilabete egon ziren eta lehendik hustutako komentuetan bizi ziren. Han zer baldintzatan bizi ziren azaltzen du: non egiten zuten lo, zer jaten zuten...

24. Bartzelonako bizimodua errefuxiatu gisa

- **Erref:** GET-025/007
- **Iraupena:** 0:03:26. **Hasi:** 00:11:14. **Bukatu:** 00:14:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Bordeletik Bartzelonara bidali zituzten denak trenez eta han egon ziren 13 hilabete. Anaiak ozta-ozta lortu zuen beraiekin joatea, Bilbotik irtetea alduera batetik gorako mutilei ez baitzieten uzten alde egiten. Bartzelonan janaria nondik lortzen zuten azaltzen du.

25. Bartzelonako bikote baten etxean hartu zutenekoa

- **Erref:** GET-025/008
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:14:40. **Bukatu:** 00:17:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Bartzelonan bikote baten etxean egon zen Maria. Izan ere, familia dirudunek etxeetan hartzen zituzten seme-alaba asko zituzten emakume errefuxiatuen ume txikienak. Noizean behin, amak bisita egiten zion.

26. Bartzelonan bizirauten: jatekoa eta babeslekuak

- **Erref:** GET-025/009
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:17:10. **Bukatu:** 00:19:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Bartzelonan etxez etxe ibili behar izan zuten eskean, eta jendeak janaria ematen zien. Bonbardaketak zirenean, sirena jotzen zuten eta tunel batzuetara joaten ziren babestera. Behin tunelaren sarrera batean bota zuten bonba eta barruan ito beharrean egon ziren herio batean.

27. Bartzelonako eguneroko bizimodua

- **Erref:** GET-025/010
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:19:47. **Bukatu:** 00:21:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Behin kalizarekin mozkortu zirenekoa kontaktzen du. Anaia haserretu egiten zen babeslekura joan behar izaten zutenean, goizegi baziren lotan jarraitu nahi izaten zuelako. Bartzelonan zegoela, panpina bat oparitu zioten eta Euskal Herrira itzultzean, berekin ekarri zuen.

28. Euskal Herrira itzultitakoan, familia sakabanatu

- **Erref:** GET-025/011
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:21:27. **Bukatu:** 00:24:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

1939an, gerra bukatu zenean, Bartzelonatik etxera etorri ziren trenez. Zarautzera iritsi eta familiakoak joan ziren beren bila. Pixkanaka, senideak sakabanatzen joan ziren: Maria Zarautzera joan zen eta handik Getariako izeba baten baserrira eraman zuten 1940an.

29. Aita Gernikan fusilatu zutela jakin zutenekoa

- **Erref:** GET-025/012
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:24:32. **Bukatu:** 00:25:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Bartzelonan zeudela, aita Gernikan fusilatu zutela jakin zuten. Umea zenez, ez zen konturatzen egoeraz, baina bere amak eta ahizpak asko sufritu zuten.

30. Eskolara gutxi joan ahal izandakoa

- **Erref:** GET-025/014
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:26:07. **Bukatu:** 00:28:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala

Laburpena:

<p>Getarian Akerregitxiki baserrian zegoela, eguraldi txarra egiten zuenean bakarrik joaten zen eskolara. Gau-eskolan eta herri-eskolan ikasi zuen, baina gauza gutxi ikasten zuten, erdi jolasean aritzen baitziren. Herri-eskolan erdaraz egin behar izaten zuten. Katona eta entziklopedia erabiltzen zituzten ikasteko.</p>

31. Garbitasuna eta etxeko erremedioak

- **Erref:** GET-025/016
- **Iraupena:** 0:03:43. **Hasi:** 00:28:53. **Bukatu:** 00:32:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Baserrian soroko lanak, sukaldeko lanak eta garbiketak egiten zituen. Garbiketa egiteko zer produktu erabiltzen zituen azaltzen du. Zinka buruan hartuta errekarra joaten ziren arropak garbitzera. Neguan eskuak zartatu egiten zitzaizkien urarengatik, eta pixa edo olioak erabiltzen zuten eskuak zaintzeko. Arkakuso asko zeuden orduan eta ozpina ematen zuten haiek uxatzeko. Gerora hauts batzuk sortu ziren, eta hari esker arkakuso gutxiago egoten ziren.

32. Etxeko koltxoien ezaugarriak eta garbiketa

- **Erref:** GET-025/017
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:32:36. **Bukatu:** 00:33:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Koltxoia arkumearen ilezkoak izaten ziren. Urtean behin ilea atera, makilarekin jo eta berriro sartzen zuten zorroan. Mantak baino, koltxilak erabiltzen zituzten. Bakoitzak bere ohea izaten zuen.

33. Etxeko garbiketak egiteko tresnak eta produktuak

- **Erref:** GET-025/019
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:33:53. **Bukatu:** 00:35:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Etxean lurra garbitzen zuten eta hartarako zer tresna eta produktu erabiltzen zituzten azaltzen du. Etxean usain goxoa izateko, mendabeltza erabiltzen zuten.

34. Etxean egindako koloniak

- **Erref:** GET-025/020
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:35:58. **Bukatu:** 00:37:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Mariak kolonia egiten zuen arrosekin. Gerora, ordea, drogeriako produktuak erabiltzen zituen.

35. Lehengo estetika: depilatzea eta eguzkia hartzea

- **Erref:** GET-025/022
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:37:33. **Bukatu:** 00:38:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Orrazkerak

Laburpena:

18-19 urte inguru zituela, depilatzeko ohitura hartzen hasi ziren. Nola depilatzen ziren azaltzen du. Ez ziren eguzkia hartzera joaten, baizik eta soroan zebiltzala hartzen zuten eguzkia.

36. Modan egondako orrazkerak

- **Erref:** GET-025/023
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:38:49. **Bukatu:** 00:40:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Orrazkerak

Laburpena:

Modan egondako orrazkerei buruz hitz egiten du: umetan melena, gerora permanentea, mototsa... Ile-apaindegira joateko dirua etxekoei edo amari eskatuta lortzen zuen.

37. Baserriko lanak eta behiak ugaltzeko egin beharrekoa

- **Erref:** GET-025/025
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:41:37. **Bukatu:** 00:43:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

<p>Baserrian garia eta artoa lantzen zuten. Goserik ez zuten pasa. Ganadua bazuten; behiak ugaltzeko zezenarengana eramaten zituzten eta zezenaren jabeari ordaindu egiten zioten. Zezenak non egoten ziren aipatzen du. Zezenketarik ez zen izaten lehen, baina idi-dema bai.</p>

38. Aisialdiko planak: erromeriak eta zinema

- **Erref:** GET-025/026
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:43:45. **Bukatu:** 00:44:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Erromeriak Meagan eta Oikian izaten ziren lehen. Musika egoten zen, dantzan egiten zuten, eta etxerakoan neskak oso urruti bizi baziren, mutilek bi aldiz pentsatzen zuten lagundu aurretik. Zarautzera zinemara joaten ziren, eta bueltakoan pastela jaten zuten dirua edukiz gero.

39. Mutilarekin hasi zenekoa

- **Erref:** GET-025/027
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:44:58. **Bukatu:** 00:46:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Mutila nola ezagutu zuen azaltzen du. Igandetan elkartzen ziren eta ezin bazuten, nola edo hala konpontzen ziren elkarri abisatzeko.

40. Bataioei lotutako ohiturak eta osasuna zaintzeko bideak

- **Erref:** GET-025/029
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:47:19. **Bukatu:** 00:49:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikak eta sasimedikak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

<p>Lehen haurrak zortzi egun inguru zituztela bataiatzen zituzten. Amak ezin izaten zuen haurra bataiatu bitartean etxetik irten. Umeak etxean jaiotzen ziren. Medikua behar izanez gero, haren etxera joaten ziren. Gaixotzen zirenean zer erremedio izaten zituzten aipatzen du.</p>

41. Ateak nola ixten zituzten

- **Erref:** GET-025/030
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:49:44. **Bukatu:** 00:50:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Baserrian bazituzten leihoak. Ateak ixteko ez zegoen giltzarik, maratila baizik. Ez zen lapurretarik izaten lehen.

42. Arrainarekin lotutako lanetan ibilitakoa bizi guztian

- **Erref:** GET-025/031
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:50:37. **Bukatu:** 00:52:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

Gizona arrantzalea izanda, haiek harrapatzen zuten arraina jaten zuten etxean. Ezkondutakoan, antxoa-lanean aritu zen. Lan hartan zer egiten zuten azaltzen du. Gerora, 25 urte ibili zen antxoa-lanean koinatuarekin batera.

43. Aurrerapenak pixkanaka sartzen joan etxean

- **Erref:** GET-025/032
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:52:36. **Bukatu:** 00:54:09

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

Etiket kanpo lan egiten bazuen ere, etxeko lanak berak eramaten zituen. Aurrerapenak asko estimatu izan ditu. Baserrian ura bazuten, etxean depositu handi bat baitzuten; gerora jarri zuten ur korrontea. Janaria kontserbatzeko non gordetzen zuten azaltzen du. Lehen ez zuten telefono edo irratiirik.

44. Ezkondutakoan eztei-bidaia Bartzelonara

- **Erref:** GET-025/033
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:54:09. **Bukatu:** 00:55:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

<p>Itziarren ezkondu ziren eta eztei-bidaia non egin zuten azaltzen du. Gehienbat trenez eta autobusez ibili ziren.</p>

45. Elizaren debekuak: dantza lotua eta zenbait pelikula

- **Erref:** GET-025/034
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:55:44. **Bukatu:** 00:57:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Erromerietan dantza lotua egitea debekatuta zegoen. Harrapatuz gero, kongregaziotik bidaltzen zituzten eta desohore handia izaten zen hori. Zinemara zenbait pelikula ikustera joaten ere ez zien uzten apaizak.

46. Mutilarekin egiten ziren planak

- **Erref:** GET-025/035
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:57:33. **Bukatu:** 00:58:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Mutilarekin normalean zer plan egiten zituen aipatzen du: zinea, komediak ikustera...

47. Izandako zaletasunak

- **Erref:** GET-025/039
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 01:02:53. **Bukatu:** 01:04:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia
- Natura » Flora

Laburpena:

<p>Irrati-nobelak entzutea gustatzen zitzaion, baina denbora zuenean bakarrik entzuten zituen. Loreak zaintzea beti gustatu izan zaio.</p>

48. Emakumeen lehengo janzkera

- **Erref:** GET-025/040
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 01:04:15. **Bukatu:** 01:06:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Lehen arropak nola izaten ziren azaltzen du: alaiak, loredunak... Baina lutoa zenean, zorrotz errespetatu behar izaten zuten hura: beltzez joan behar zuten eta ezin izaten zuten erromeriara joan. Emakume edadetuek mantala eta buruko zapia eramaten zuten beti.

49. Ezkondu zen eguneko oroitzapenak

- **Erref:** GET-025/042
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 01:07:17. **Bukatu:** 01:08:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Itziarren ezkondu zen Maria senarrarekin eta Mutrikun eman zuten bazkaria. Gogoan du oraindik zer jan zuten. Ezkontzara familiakoak gonbidatu zituzten.

50. Norbait hiltzen zenean izaten ziren ohiturak

- **Erref:** GET-025/043
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 01:08:36. **Bukatu:** 01:10:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

<p>Norbait hiltzen zenean, gaubeila izaten zen. Jendea etortzen zen etxera eta jateko eta edateko ematen zitzaien. Azkenean kendu egin zen ohitura hori,

gaupasa egitea bezala baitzen. Ehorzketetan hiru kategoria zeuden. Hildakoak hilkutxan sartzeko nola prestatzen zituzten aipatzen du.</p>

51. Hortzetako higieena eta zainketa

- **Erref:** GET-025/045
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 01:11:31. **Bukatu:** 01:13:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikak eta sasimedikak

Laburpena:

Lehen dentistarengana ez ziren joaten normalean, baina berak joan egin behar izan zuen hortz bat puskatu zuelako. Lehen hortzak kentzeko erabakia erraz hartzen zen eta ez zen anestesiarik egoten gainera. Hortzak garbitzeko bikarbonatoa erabiltzen zuten.

52. Gabonetako menua eta txerri-hiltzea

- **Erref:** GET-025/047
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 01:13:46. **Bukatu:** 01:15:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:

<p>Gabonetan zer jaten zuten azaltzen du. Txerria urtean bitan hiltzen zuten, haietako bat Gabonetarako. Txerria harakinak hiltzen zuen etxera etorrita eta dirutan edo janaritan ordaintzen zitzaion. Arrain gutxi jaten zuten baserrian.</p>

53. Hondartzara joaten zirenekoa

- **Erref:** GET-025/048
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 01:15:25. **Bukatu:** 01:16:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza

Laburpena:

Lehen ere hondartzara joaten ziren eta zer janzkera izaten zuten deskribatzen du. Hondartzara igandetan joaten ziren joatekotan eta bainatu egiten ziren; ez zeukaten eguzkia hartzeko ohiturarik.

54. Bizikletan ibiltzen ikasi eta aritu

- **Erref:** GET-025/049
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 01:16:37. **Bukatu:** 01:18:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:

Mendira ez ziren joaten. Noizean behin alokairuan hartzen zituzten bizikletak. Berak ganbarako bizikleta zahar batekin ikasi zuen ibiltzen.

55. Hezurak haustean erabilitako erremedioak

- **Erref:** GET-025/050
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 01:18:03. **Bukatu:** 01:19:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:

Txikitan behatza hautsi zuen, baina ez zioten behar bezala sendatu bere garaian eta gerora ezin izan zioten zuzendu. Medikuarengana joan ahal izateko, hiru hilabetetik behin kuota ordaindu behar izaten zuten.

56. Antxoa-fabrikako lan-baldintzak eta arrantzako aurrerapenak

- **Erref:** GET-025/051
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 01:19:36. **Bukatu:** 01:21:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Antxoa
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Antxoa-fabrikatan aritu zen lanean, eta orduko lan-baldintzak nolakoak ziren aipatzen du. Lehen itsasontziak txikiagoak izaten ziren.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-14

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com